

Innspill til kompetansereformutvalget

NTNU takker for invitasjon til å gi innspill til kompetansereform for arbeidslivet, en reform som skal bidra til kompetanseutvikling for grønn omstilling, økt innovasjons- og konkurransekraft og gode offentlige velferdstjenester. I invitasjonen vises det til at ulike grupper har forskjellige behov og barrierer for å delta i kompetanseutvikling. NTNUs innspill handler hovedsakelig om den delen av kompetansepolitikken som er knyttet til behov innen forskning og høyere utdanning.

NTNU

NTNU er et breddeuniversitet med en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil. Vi tilbyr forskningsbasert utdanning av internasjonal standard på alle nivåer. Universitetet har et omfattende fagtilbud, flere profesjonsutdanninger og et nasjonalt hovedansvar for høyere teknologiutdanning.

NTNU utdanner kandidater og bidrar med kompetanse til arbeidslivet i hele landet. Universitetet samarbeider både med etablert næringsliv og offentlig sektor for å bedre arbeidslivets omstillingsevne og øke antall innovasjoner og nyetableringer. NTNU jobber kontinuerlig med å gjøre flere utdanningstilbud mer fleksible, dette gjelder både grunnutdanninger, etter- og videreutdanninger. Vi har campuser i Trøndelag, Innlandet og Møre og Romsdal, samt et Oslo-kontor, og er rigget for å levere på nasjonale behov, i et internasjonalt marked. Stabile og forutsigbare rammevilkår er en grunnleggende forutsetning for økt satsing og god kvalitet.

Viktig å klargjøre roller og ansvar i en kompetansereform

NTNU er enig i at det er avgjørende at kompetansepolitikken utvikles og forankres sammen med partene i arbeidslivet. Samtidig vil vi påpeke at universitets- og høyskolesektoren og andre utdanningstilbydere, også må ha en sentral rolle i utviklingen og gjennomføringen av en kompetansereform.

Av Utsynsmeldingen (Meld.St.14, 2022.2023) går det fram at utdanningssystemet anses som myndighetenes viktigste virkemiddel for å dekke samfunnets kompetansebehov. Videre står det at et viktig hensyn i en kompetansereform vil være å sørge for en helhetlig organisering av kompetansepolitikken, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. NTNU støtter denne vurderingen. Vi viser også til at å styrke samarbeidet mellom aktører i utdanning og arbeidsliv og bedre koble tilbud og etterspørsel, er et viktig innsatsområde i

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim Norway	postmottak@ntnu.no www.ntnu.no	Høgskoleringen 1 Hovedbygningen	+47 73595000	Elin Bakke-Lorentzen

Adresser korrespondanse til saksbehandlende enhet. Husk å oppgi referanse.

kompetansepolitikken.¹ For å nå dette målet blir det viktig å tydeliggjøre ulike aktørers mandat, oppgaver og ansvar i en kompetansereform.

Det er viktig å diskutere hvordan samfunnets samlede ressurser til kompetanseutvikling kan benyttes best mulig. Det bør for eksempel utvikles samarbeidsmodeller og virkemidler som muliggjør at norsk arbeidsliv kan benytte seg av forskningsinfrastrukturer som allerede er etablerte, i stedet for å bygge opp parallell og kostbar forskningsinfrastruktur på flere steder. Et annet eksempel er samordning av ressurser for å kunne tilby flere fleksible utdanninger. Det bør blant annet vurderes om det på enkelte fagområder bør være en nasjonal arbeidsdeling mellom ulike universiteter og høyskoler.

Videre er det viktig med en tydelig arbeidsdeling mellom fagskolesektoren og UH-sektoren, og at utviklingen av sektorene sikrer deres egenart og kvaliteter. En gjennomgang av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) er sentralt i denne sammenhengen. NTNU støtter NOKUTs anbefalinger om at det bør være en fullstendig gjennomgang av formålet til NKR, og at den sentrale reguleringen av utdanning og utdanningskvalitet i det norske utdanningssystemet bør reduseres.

Tiltak for å utvikle kostnadseffektive utdanningstilbud tilpasset behov i arbeidslivet

NTNU er generelt positive til tiltak som legger til rette for utvikling av flere kostnadseffektive utdanningsmuligheter av god kvalitet, tilpasset behovene i arbeidslivet. Det er nødvendig å utvikle flere ulike virkemidler. Incentiver må rette seg mot utdanningsinstitusjoner, mot bedrifter og bransjer som har behov for kompetanse og mot enkeltindivider. Dersom enkeltpersoner investerer i egen kompetanseutvikling er det ofte en fordel å følge opplæring som gir studiepoeng/er gradsgivende. Slik finansieringssystemet for universiteter og høyskoler er utformet, er dette også fordelaktig for institusjonene.

Et mål med en kompetansereform må være å styrke dagens system for livslang læring, både når det gjelder kapasitet og relevans. Samtidig er det fortsatt behov for tiltak som gjør det lettere for studenter og arbeidsgivere å få oversikt over eksisterende tilbud. Utdanningsinstitusjonene behøver på sin side mer spesifisert oversikt over hvilke behov og rekrutteringsmuligheter som finnes i arbeidslivet. Koordinering og kartlegging av kompetansebehov må tilpasses sektororganiseringen på ulike samfunnsområder. Helse- og utdanningssektoren (grunnutdanningen) er eksempler på sektorer som har etablerte strukturer og arenaer for slik koordinering. Regioninndelingen, organiseringen og tradisjonene er svært forskjellig på ulike sektorområder og det er ikke realistisk med én koordineringsarena eller at én aktør alene, for eksempel fylkeskommunene, klarer å ivareta dette på en god nok måte.

¹ [Strategi for desentralisert og fleksibel utdanning \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

Universitetenes bidrag til livslang læring, herunder fleksibilisering av gradsstudier tilrettelagt for voksne studenter, må ta utgangspunkt i forskningsbasert kunnskap som er av internasjonal standard. Regionalisering av utdanningstilbud i form av etablering av flere desentrale campuser vil ikke nødvendigvis kunne ivareta dette. NTNU slutter seg til beskrivelsene av ulike barrierer for fleksibel og desentral utdanning i Utsynsmeldingen. Fleksible tilbud må være bærekraftige, både faglig og økonomisk sett. I dagens marked er det lite forutsigbarhet for leveranser innen etter- og videreutdanning. EVU-tilbud bør derfor kunne tilbys til flere regioner og aktører samtidig. Som del av en kompetansereform bør det utvikles flere og nye leveransmodeller med utgangspunkt i behov hos dem som etterspør kompetanse og kompetanseprofilen til sentrale fagmiljøer i UH-sektoren. Nettbaserte og samlingsbaserte studietilbud kan ha en nasjonal målgruppe, i tillegg til regionale.

Rekruttering til utdanning og kompetanseutvikling

Rekruttering av studenter er en utfordring på flere fagområder. NTNU vil blant annet påpeke at det er viktig å raskt iverksette tiltak som kan forbedre vilkårene og omdømmet til flere av profesjonsyrkene, som sykepleier og lærer. Rekrutteringsutfordringene er et samfunnsproblem som ikke kan løses av UH-sektoren alene, men i samarbeid med profesjonsfeltet og myndigheter.

Når det gjelder rekruttering av voksne studenter til etter- og videreutdanning, er det viktig med flere tilgjengelige og fleksible studietilbud. Et annet viktig grep er økonomiske støtteordninger. Arbeidsgivere må også legge til rette for at de som tar etter- og videreutdanning får avsatt nok tid til å gjennomføre kompetanseutviklingen.

NTNU vil også understreke at det er utfordrende å rekruttere mange nok studenter med realfaglig bakgrunn til ingeniørutdanninger og realfaglige lærerutdanninger. Det er svært viktig å sikre at det til enhver tid er nok kvalifiserte søkere til teknisk-naturvitenskapelige studier. NTNU mener det må finnes klare insentiver som motiverer elever til å velge realfag i videregående opplæring. Dette gjelder spesielt programfagene matematikk for realfag, fysikk og kjemi, som er opptakskrav for viktige utdanninger i et nasjonalt perspektiv. Også i dette arbeidet vil samarbeid mellom ulike aktører på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer være viktig.

Med hilsen
Marit Reitan
Prorektor utdanning